

Η μετάνοια στην Παλαιά Διαθήκη.

π. Συμεών Κραγιόπουλος (†).

Παλαιά Διαθήκη:

Ολόκληρη η Παλαιά Διαθήκη και μάλιστα οι προφητείες δεν είναι τίποτε άλλο παρά κήρυγμα μετανοίας και πρόσκληση για μετάνοια. Ο Θεός υπόσχεται, ευεργετεί, απειλεί, τιμωρεί, κάνει το παν, για να επαναφέρει το πλάσμα του και πάλι πλησίον του. Εκλέγει τον περιούσιο λαό, για να τον καταστήσει υπόδειγμα μετανοίας και επιστροφής, πλην όμως ο λαός αυτός αποδεικνύεται «σκληροτράχηλος και απερίτμητος τη καρδία» (Πραξ. 7:50). Όταν μετανοεί, μετανοεί εξ ανάγκης και επιφανειακώς, και όχι αυθόρμητα και εκ βάθους καρδίας. Εφόσον αισθάνεται την τιμωρό χείρα του Θεού επάνω του, εμφανίζεται ως μετανών, αλλά, μόλις παρέλθει η οργή του Θεού, επανέρχεται στα ίδια.

Είναι κάτι το οποίο λίγο πολύ όλοι οι άνθρωποι το συνηθίζουν. Όταν βρεθεί κανείς σε δυσκολία, τότε γίνεται και θρησκευτικός· τότε θα προσευχηθεί, τότε θα κλάψει, τότε θα σκεφθεί λίγο και τις αμαρτίες του. Μόλις περάσει η δυσκολία, μόλις περάσει ο κίνδυνος, η απειλή, πάλι ο άνθρωπος επανέρχεται στα ίδια, που σημαίνει ότι η μετάνοιά του δεν είναι από πεποίθηση αλλά εξ ανάγκης.

«Μετανοήσατε οι πεπλανημένοι, επιστρέψατε τη καρδιά», φωνάζει ο Θεός δια του προφήτου Ησαΐου (46:8).

«Επιστρέψατε προς με και ου μηνιώ υμίν εις τον αιώνα», επαναλαμβάνει με τον προφήτη Ιερεμία (3:12).

Το ίδιο και με τον προφήτη Ιεζεκιήλ (18:30): «Επιστρέψατε και αποστρέψατε εκ πασών των ασεβειών υμών».

«Επιστρέψατε προς με και επιστραφήσομαι προς υμάς, λέγει Κύριος παντοκράτωρ» δια του προφήτου Ζαχαρίου (1:3).

Για να ενθαρρύνει και να παρακινήσει ακόμη περισσότερο σε μετάνοια ο Θεός, προσθέτει και τα ακόλουθα δια του προφήτου Ιεζεκιήλ (33:11): «Ζω εγώ, λέγει Κύριος, ου βούλομαι τον θάνατον του ασεβούς ως το αποστρέψαι τον ασεβή από της οδού αυτού και ζην αυτόν».

Τι κάνει ο Θεός; Περιμένει τον ασεβή να μετανοήσει· περιμένει τον αμαρτωλό άνθρωπο να επιστρέψει· περιμένει εκείνον ο οποίος ζει στην αμετανοησία να μετανοήσει. Αυτό κάνει ο Θεός. Και ο μεν Θεός περιμένει τη μετάνοια του ανθρώπου, ο δε άνθρωπος συνεχώς αναβάλλει τη μετάνοια. Και φυσικά αυτό είναι πολύ επικίνδυνο.

Επίσης, δια του προφήτου Ησαΐου λέει: «Εγώ ειμι ο εξαλείφων τας ανομίας σου ένεκεν εμού και τας αμαρτίας σου και ου μη μνησθήσομαι· λέγε συ τας ανομίας σου πρώτος, ίνα δικαιωθής» (Ησ. 43:25-26).

Αυτό το τελευταίο το γράφουν συνήθως και στα εξομολογητήρια, το λένε και οι πνευματικοί, ότι ο Θεός περιμένει να πούμε την αμαρτία μας, να την εξομολογηθούμε, να δείξουμε τη μετάνοιά μας, και μας συγχωρεί. Το πρόβλημα είναι από την πλευρά του ανθρώπου. Ο Θεός όλα μας τα δίνει δωρεάν· περιμένει τη μετάνοια του ανθρώπου.

Και δια του στόματος του προφήτου Ιωήλ υπενθυμίζει στους καλουμένους προς μετάνοιαν ότι είναι Θεός ελεήμων, οικτίρμων, μακρόθυμος και πολυέλεος: «Και νυν λέγει Κύριος ο Θεός υμών· επιστρέψατε προς με εξ όλης της καρδίας υμών και εν νηστεία και εν κλαυθμώ και εν κοπετώ. Και διαρρήξατε τας καρδίας υμών και μη τα ιμάτια υμών – όχι απλώς εξωτερικά, αλλά μέσα η καρδιά πρέπει να μετανοήσει – και επιστρέψατε προς Κύριον τον Θεόν υμών, ότι ελεήμων και οικτίρμων εστί, μακρόθυμος και πολυέλεος και μετανοών επί ταις κακίαις» (Ιωήλ 2:12-13).

Ο απειθής όμως λαός δεν πρόσεχε τις προσκλήσεις του Θεού, γι' αυτό με πολύ παράπονο ο Θεός λέει: «Εξεπέτασα τας χείρας μου όλην την ημέραν προς λαόν απειθούντα και αντιλέγοντα, οι ουκ επορεύθησαν οδώ αληθινή, αλλ' οπίσω των αμαρτιών αυτών» (Ησ. 65:2).

Θα μας δώσει ο Θεός να εννοήσουμε κάποια μέρα ότι σε όλη μας τη ζωή έτρεχε πίσω μας και άπλωνε τα χέρια του παρακαλώντας μας να μετανοήσουμε, για να μας συγχωρήσει, να μας λυτρώσει, να μας σώσει, κι εμείς ήμασταν απειθείς και αντιλέγοντες.

Βέβαια, όπως είπαμε, ο Θεός δεν αρκέστηκε μόνο σε κηρύγματα και υποσχέσεις και ευεργεσίες. Όταν έβλεπε ότι δεν γίνεται τίποτε με αυτά, χρησιμοποιούσε τη ράβδο. Αλλά και πάλι ο σκληροτράχηλος περιούσιος λαός έμενε αμετανόητος. «Κύριε, εμαστίγωσας αυτούς και ουκ επόνεσαν, συνετέλεσας αυτούς και ουκ ηθέλησαν δέξασθαι παιδείαν· εστερέωσαν τα πρόσωπα αυτών υπέρ πέτραν και ουκ ηθέλησαν επιστραφήναι» (Ιερ. 5:3).

«Επάταξα υμάς εν αφορία και εν ανεμοφθορία και εν χαλάζη πάντα τα έργα των χειρών υμών και ουκ επεστρέψατε προς με, λέγει Κύριος» (Αγγ. 2:17). Δηλαδή, ο Θεός και τέτοιους τρόπους χρησιμοποίησε τότε και χρησιμοποιεί πάντοτε. Όταν ο άνθρωπος δεν καταλαβαίνει, ο Θεός, που αγαπά τον άνθρωπο και θέλει τη σωτηρία του, τον πατάσσει, όπως λέει εδώ, με ανέμους που καταστρέφουν τα σπαρτά, με χαλάζι, με ακαρπία.

Και ο τελευταίος των προφητών, ο Ιωάννης ο Πρόδρομος, με το ίδιο θέμα ασχολείται· τη μετάνοια κηρύττει: «Μετανοείτε· ήγγικε γαρ η βασιλεία των ουρανών». Βαπτίζει εις μετάνοιαν. «Εγώ βαπτίζω υμάς εν ύδατι εις μετάνοιαν». Και παραγγέλλει σε όσους μετανοούν: «Ποιήσατε ουν καρπούς αξίους της μετανοίας». (Ματθ. 3:2-11)

Από το βιβλίο: π. Συμεών Κραγιοπούλου, «Αδάμ, πού ει;», Δ' έκδ., Πανόραμα Θεσσαλονίκης, 2013, σελ. 37.

Πηγή : <https://www.koinoniaorthodoxias.org/>.